

בשכיל החילות החזקים והרבים, אלא משום שבכל הצדדים של הקדוש ברוך הוא היה.

ויאמר משה אל יהושע, למה ליהושע ולא לאחר, והרי באותו זמן היה נער, שכתוב (שמות לג) ויהושע בן נון נער, והיו בישראל חזקים ממנו? אלא שמשה התבונן בחכמה וידע. מה הוא ראה? ראה את סמא"ל שהיה יורד מהצד שלמעלה לסייע לעמלק שלמטה. אמר משה, ודאי נראה כאן קרב קשה.

יהושע באותו זמן נמצא בדרגה יותר עליונה. אם תאמר שנמצא באותו זמן בשכינה - לא כך! שהרי במשה נלקחה ונאחזה. נמצא שיהושע נאחז למטה ממנה, ובמה? באותו מקום שנקרא נע"ר.

והינו מה שאמר רבי יהודה, מה זה שכתוב (ישעיה לג) עיניך תראינה ירושלים נוה שאנן אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח. ירושלים - ירושלים שלמעלה, שנקראת אהל בל יצען, שלא תמצא יותר ללכת לגלות. וזהו סוד הכתוב ויהושע בן נון נער. ודאי נער. לא ימיש מתוך האהל, אותו שנקרא אהל בל יצען. מלמד שבכל יום ויום היה יונק מהשכינה כמו אותו הנער שלמעלה, לא ימיש מתוך האהל, ויונק ממנה תמיד. כך נער זה שלמטה לא ימיש מתוך האהל ויונק ממנה תמיד.

לכן, כשראה משה את סמא"ל יורד לסייע לעמלק, אמר משה, ודאי נער זה יקום פגגדו וישלט עליו לנצח אותו. מיד - ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק. שלף הקרב

נער יקום לקבליה, וישלוט עליה, לנצחא ליה. מיד ויאמר משה אל

דייתי מלפא משיחא, ואפילו ביומוי דגוג ומגוג, לא ישתפח פוותיה. לאו בגין חילין תקיפין וסגיאין, אלא בגין דבכל סטרין דקודשא בריך הוא הוה.

ויאמר משה אל יהושע, אמאי ליהושע, ולא לאחרא, והא בההוא זמנא רביא הוה, דכתיב, (שמות לג) ויהושע בן נון נער, וכמה הוה בישראל תקיפין מניה. אלא משה בחכמתא אסתפל וידע. מאי חמא. חמא לסמא"ל דהוה נחית מסטרא דלעילא, לסייעא לעמלק לתתא. אמר משה, ודאי קרבא הכא תקיפא אתחזי.

יהושע בההוא זמנא בדרגא עלאה יתיר אשתכח. אי תימא דבשכינתא אשתכח בההוא זמנא לאו הכי, דהא במשה אתנסיבת ואתאחדת, אשתכח יהושע דאתאחד לתתא מינה. ובמה. אמר ר' שמעון, בההוא אתר, דאתקרי נע"ר.

והינו דאמר רבי יהודה, מאי דכתיב, (ישעיה לג) עיניך תראינה ירושלים נוה שאנן אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח. ירושלים: ירושלים דלעילא, דאקרי אהל בל יצען, דלא ישתפח יתיר למהך בגלותא, ודא הוא רזא דכתיב, ויהושע בן נון נער. נער ודאי. לא ימיש מתוך האהל, ההוא דאקרי אהל בל יצען. מלמד דבכל יומא ויומא, הוה יניק משכינתא, כמה דההוא נער דלעילא, לא ימיש מתוך האהל, ויניק מניה תדירא. כך האי נער (ד' ס"ו ע"א) דלתתא לא ימיש מתוך האהל, ויניק מניה תדירא.

בגין כך, כד חמא משה, לסמא"ל, נחית לסייעא לעמלק, אמר משה, ודאי האי

בשלה - ס"ו ע"א

יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק, דילף האי קרבא דלתתא, ואנא אזדרז לקרבא דלעילא. בחר לנו אנשים, זפאין בני זפאין, דיתחזון למהי עמף.

אמר רבי שמעון, בשעתא דנפיק יהושע נער. אתער נער דלעילא, ואתתקן בכמה תיקונין בכמה זיינין, דאתקינת ליה אמיה, לקרבא דא, לנקמא נוקמא דברית. והיינו דכתיב, (ויקרא כו) חרב נוקמת נקם ברית, ודא הוא רזא דכתיב, ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב. לפי חרב ודאי, ולא לפום רומחין וזיינין, אלא בחרב ודאי היא, האי דאקרי חרב נוקמת נקם ברית.

ומשה אתתקן לקרבא דלעילא, וידי משה כבדים: כבדים ממש, יקירין, קדישין, לא אסתאבן לעלמין. יקרין דאתחזון לאגחא בהו קרבא דלעילא. ויקחו אבן וישימו תחתיו וישב עליה, בגין דישראל שריין בצערא, ויהא עמהון בצעריהון.

ואהרן וחור תמכו בידי מזה אחד ומזה אחד ויהי ידיו אמונה וגו', מאי תמכו בידי. אמונה. (אמונה, מהימנותא ודאי) וכי על דאהרן וחור תמיכו לידוי, הוו ידוי אמונה. אלא, משה כלא בחכמתא עביד מה דעביד. אהרן וחור, דא מסטרא דיליה, ודא מסטרא דיליה, וידוי באמצעיתא, ועל דא ויהי ידיו אמונה, מהימנותא. אהרן בגין דיתער סטרא דיליה, וחור בגין דיתער סטרא דיליה, והוו אחידן בידי מפיאן ומפיאן, דאשתכחא סיועא דלעילא.

והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. (שמות י') כאשר ירים: דזקיף ימינא על שמאלא, ואתפון בפרישו דידוי. וגבר ישראל: וכאשר

הזה שלמטה, ואני אזדרז לקרב שלמעלה. בחר לנו אנשים - צדיקים בני צדיקים, שראויים ללכת עמך.

אמר רבי שמעון, בשעה שיצא יהושע נער, התעורר הנער שלמעלה והתתקן בכמה תקונים, בכמה פלי זין שהתקינה לו אמו לקרב הזה לנקם את נקמת הברית, והינו מה שכתוב (ויקרא כו) חרב נקמת נקם ברית. וזהו סוד הפתוח ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב. לפי חרב ודאי, ולא לפי רמחים וכלי זין, אלא בחרב ודאי היא, זו שנקראת חרב נקמת נקם ברית.

ומשה התתקן לקרב שלמעלה. וידי משה כבדים, כבדים ממש, נכבדים, קדושים, שלא נטמאו לעולמים. נכבדים שראויים לערוף בהם קרב שלמעלה. ויקחו אבן וישימו תחתיו וישב עליה, משום שישראל שרויים בצער, ויהא עמהם בצערם.

ואהרן וחור תמכו בידי מזה אחד ומזה אחד ויהי ידיו אמונה וגו'. מה זה תמכו בידי? אמונה. (אמונה, אמונה ודאי) וכי על שאהרן וחור תמכו את ידיו, היו ידיו אמונה? אלא משה עשה הכל בחכמה מה שעשה. אהרן וחור - זה מצדו וזה מצדו, וידיו באמצע, ולכן ויהי ידיו אמונה, אמונה. אהרן כדי שיתעורר הצד שלו, וחור כדי שיתעורר הצד שלו, והיו אויזים בידי מפאן ומפאן, שימצא סיוע שלמעלה. והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. כאשר ירים - שזקיף זמין על שמאל, והתפון בפרישת ידיו. וגבר ישראל - ישראל שלמעלה (תפארת). וכאשר יניח ידו וגבר

שמאלא, ואתפון בפרישו דידוי. וגבר ישראל: ישראל דלעילא. וכאשר

עמלק - בשעה שישראל למטה שוככים בתפלתם, לא יכולים ידי משה לעמד בזקיפות, וגבר עמלק. מכאן למדנו, אף על פי שהכהן פורס את ידיו בקרבן כדי לתקן את עצמו בכל - ישראל צריכים להמצא עמו בתפלותיהם.

שנינו, בקרב הזה של עמלק, נמצאו עליונים ותחתונים, ולכן ויהי ידיו אמונה, באמונה פראוי. ויהי ידיו אמונה, ויהיו ידיו הזה צריך להיות! אלא משום שהכל תלוי בימין כתוב ויהי. וכתוב ידיו משום שהוא עקר הכל. וכתוב (שמות טו) מינף ה' נאדרי בכח מינף ה' תרעץ אויב.

ויאמר ה' אל משה כתב זאת זכרון בספר וגו'. בא ראה מה כתוב למעלה? ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב. ויחלש? ויהרג היה צריך להיות! אלא ויחלש כמו שנאמר (ישעיה יד) חולש על גוים. יהושע היה חולש עליהם, ואותה חרב נקמת נקם ברית הורגת אותם, שכתוב לפי חרב, כמו שנתבאר.

כתב זאת זכרון, זאת דוקא. ושים באזני יהושע, שהרי הוא עתיד להרג מלכים אחרים. פי מחה אמה, מחה - למעלה, אמה - למטה. זכר - זכרון של מעלה ומטה.

אמר רבי יצחק, כתוב פי מחה אמה, וכתוב (דברים כה) תמחה את זכר עמלק. אלא, אמר הקדוש ברוך הוא, אתם מחו את זכרוננו למטה, ואני אמה את זכרוננו למעלה.

אמר רבי יוסי, עמלק הביא עמו עמים אחרים, וכלם פחדו לקרב לישראל חוץ ממנו, ולכן יהושע היה חולש עליהם. רבי ייסא אמר, ויחלש

יניח ידו וגבר עמלק, בשעתא דישראל לתתא, משתפכין מצלותא, לא יכלין ידי משה למיקם בזקיפו, וגבר עמלק. מכאן אוליפנא, אף על גב דכהנא פריש ידוי, בקרבנא, לתקנא גרמיה בכלא, ישראל בעיין לאשתפחה בצלותהון, עמיה.

תאנא, בקרבא דא דעמלק, אשתכחו עלאין ותתאין, ועל דא, ויהי ידיו אמונה, בהימנותא בדקא חזי. ויהי ידיו אמונה. ויהיו ידיו מיבעי ליה. אלא, בגין דתלנא כלא בימינא, פתיב ויהי. וכתוב ידיו, בגין דהוא עקרא דכלא. וכתוב, (שמות טו) מינף ה' נאדרי בכח מינף ה' תרעץ אויב.

ויאמר יי' אל משה כתב זאת זכרון בספר וגו'. (שמות יז) תא חזי, מה כתיב לעילא, ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב. ויחלש, ויהרוג מיבעי ליה. אלא, ויחלש, כמה דאתמר, (ישעיה יד) חולש על גוים. יהושע היה חולש עליהו, ויהוא חרב נוקמת נקם ברית קטיל לון, דכתיב לפי חרב כמה דאתמר.

כתב זאת זכרון, זאת דיקא. ושים באזני יהושע, דהא הוא זמין לקטלא מלכין אחרנין. פי מחה אמה. מחה: לעילא. אמה: לתתא. זכר, דוכרנא דלעילא ותתא. אמר רבי יצחק, פתיב פי מחה אמה, וכתוב (דברים כה) תמחה את זכר עמלק. אלא, אמר קדשא בריך הוא, אתון מחו דוכרניה לתתא, ואנא אמה דוכרניה לעילא.

אמר רבי יוסי, עמלק עמין אחרנין אייתי עמיה, וכלהו דחילו לקרבא בהו בישראל, בר איהו. ובגין כן, יהושע היה חולש עליהו. רבי ייסא אמר,

בשלה - ס"ו ע"א

וַיַּחַלשׁ יְהוֹשֻׁעַ, דִּתְּבַר חֵילָא דְלַהוּן מְלַעֲיָלָא. וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְיָ נָסִי. (שמות יז) וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ, לְקַבֵּל הַהוּא דְלַעֲיָלָא. וַיִּקְרָא שְׁמוֹ הַהוּא מֹשֶׁה (נ"א דַּהוּא מִזְבֵּחַ) יְיָ נָסִי. מָאִי יְיָ נָסִי. בְּגִין דְּאַנְקִים נִקְמַתָּא דַּהוּא רְשִׁימָא (ד' ט"ו ע"ב) קְדִישָׁא דִישְׂרָאֵל, וּמַהְהוּא זְמַנָּא אַתְקַרִי, חֶרֶב נֹקְמַת נָקַם בְּרִית.

רבי יוסי אמר, ויבן משה מזבח, מזבח לכפרא עלייהו. ויקרא שמו. שמו דמאן. אמר רבי חייא שמיה דמדבחה ההוא. יי' נסי: כמה דאת אמר, ושם נסוהו. וכלא מלה חד, על דאתפרעו ישראל, ואתגליא ההוא את קיימא, רשימא קדישא. מכאן אוליפנא, דכיון דאתגזר בריה דבר נש, ואתגליא ביה את רשימא קדישא קיימא, ההוא אקרי מזבח לכפרא עליה. ומה שמיה. יי' נסי.

בגוונא דא יעקב, בנה מדבחה, דכתיב, (בראשית לג) ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל. למאן. לההוא אתר דאקרי מזבח. ומאן שמיה. אל אלהי ישראל.

אמר רבי יוסי, מאי דכתיב, (שמות כד) ויראו את אלהי ישראל וגו'. וכי מאן יכיל למחמי ליה לקודשא בריך הוא, והא כתיב (שמות לג) כי לא יראני האדם וחי. והכא אמר ויראו אלא דאתגליא קשת עליהו בגוונין נהירין, והכי תנינן, כל מאן דאסתפל בקשת, כמאן דמסתפל בשכינה, ולאסתפל בשכינתא אסיר.

וער דא, אסיר ליה לאיניש, לאסתפל באצבעייהו דכהני, בשעתא דפרסי ידיהו. אסור לאסתפל בקשת. מאן קשת. אמר רבי אבא, בקשת סתם אמר ליה מאי בקשת סתם אמר ליה בקשת דלעילא, ובקשת דלתתא.

יהושע, ששבר את כחם מלמעלה. ויבן משה מזבח ויקרא שמו ה' נסי. ויבן משה מזבח - כנגד אותו שלמעלה. ויקרא שמו - אותו משה (אותו מזבח) - ה' נסי. מה זה ה' נסי? משום שנקם את נקמת אותו רשם הקדוש של ישראל. ומאותו הזמן נקרא חרב נקמת נקם ברית.

רבי יוסי אמר, ויבן משה מזבח, מזבח לכפר עליהם. ויקרא שמו, של מי? אמר רבי חייא, שמו של אותו מזבח. ה' נסי, כמו שנאמר ושם נסוהו. והכל דבר אחד, על שישאל נפרעו והתגלה אותו אות ברית הרשם הקדוש. מכאן למדנו, שכוון שנמול בנו של אדם והתגלה בו הרשם הקדוש של הברית, הוא נקרא מזבח לכפר עליו, ומה שמו? ה' נסי.

כמו זה יעקב בנה מזבח, שכתוב (בראשית לג) ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל. למי? לאותו מקום שנקרא מזבח. ומה שמו? אל אלהי ישראל.

אמר רבי יוסי, מה שכתוב (שמות כד) ויראו את אלהי ישראל וגו', וכי מי יכול לראות את הקדוש ברוך הוא, והרי כתוב (שם לג) כי לא יראני האדם וחי, וכאן אמר ויראו? אלא שהתגלתה עליהם הקשת בגוונים מאירים. וכך שנינו, כל מי שמסתפל בקשת, כמי שמסתפל בשכינה, ואסור להסתפל בשכינה.

וער זה אסור לאדם להסתפל באצבעות הכהנים בשעה שפורשים ידיהם. אסור להסתפל בקשת. איזו קשת? אמר רבי אבא, בקשת סתם. אמר לו, מה זה בקשת סתם? אמר לו, בקשת שלמעלה, ובקשת שלמטה.